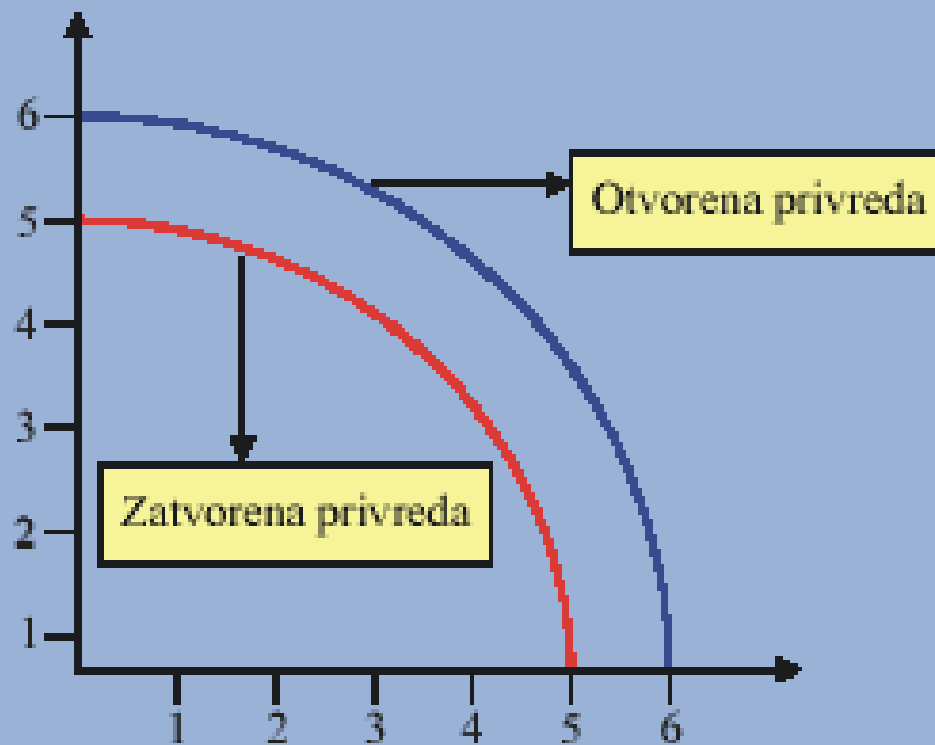

Modeli otvorene privrede

Prof. Maja Baćović
02.11.2021.

Zašto otvorena privreda?

- Uticaj na efikasnost domaće privrede
- Razvoj tržišta - ponuda i tražnja
- Intenzivnija razmjena – preduslov većem dohotku i rastu ekonomije

Proizvodne mogućnosti ekonomije

Grafik 9.1: Kriva proizvodnih mogućnosti

Vrste tokova sa inostranstvom

- Međunarodna razmjena proizvoda i usluga
- Međunarodna mobilnost kapitala
- Međunarodna razmjena nacionalnih valuta

Bilans plaćanja

- Sumarni pregled svih transakcija sa inostranstvom
- Dva ključna segmenta:
 - Tekuće transakcije
 - Kapitalne i finansijske transakcije

Tekuće transakcije

- Izvoz/uvoz proizvoda
- Izvoz/Uvoz usluga
- Faktorski dohoci
- Tekući transferi

Kapitalne i finansijske transakcije

- Kapitalni transferi
- Direktne strane investicije
- Portfolio investicije
- Krediti/Zaduživanje
- Promjena deviznih rezervi

Bilans plaćanja

	Priliv	Odliv	Saldo
Tekući račun			
Izvoz robe	+		
Uvoz robe		-	
Saldo uvoza i izvoza robe			+
Izvoz usluga	+		
Uvoz usluga		-	
Saldo usluga			+
Primanja po osnovu investicija	+		
Plaćanja po osnovu investicija		-	
Neto transferna plaćanja		-	
<i>Saldo tekućeg računa</i>			
Kapitalni račun			+
Priliv kapitala	+		
Odliv kapitala		-	
Statističke razlike			
<i>Saldo kapitalnog računa</i>			
Saldo tekućeg računa + Saldo kapitalnog računa = Saldo bilansa plaćanja			
Račun rezervi			

Bilans plaćanja CG

Platni bilans Crne Gore, u 000 eura ⁶²				
R.br.	naziv stavke	2016.	2017.	promjena u %
1	TEKUĆI RAČUN	-714.954	-799.294	11,8
1.A	SALDO ROBA I USLUGA	-888.211	-1.023.240	15,2
1.A.a	Robe	-1.657.272	-1.859.595	12,2
1.A.a.1	izvoz, f.o.b.	345.331	376.592	9,1
1.A.a.2	uvoz, f.o.b.	2.002.603	2.236.188	11,7
1.A.b	Usluge	769.061	836.356	8,8
1.A.b.1	prihodi	1.254.581	1.362.066	8,6
1.A.b.2	rashodi	485.520	525.710	8,3
1.B	Primarni dohodak	52.882	87.935	66,3
1.B.1	prihodi	257.828	273.915	6,2
1.B.2	rashodi	204.946	185.980	-9,3
1.C	Sekundarni dohodak	120.374	136.010	13,0
1.C.1	prihodi	189.323	211.394	11,7
1.C.2	rashodi	68.948	75.384	9,3
2	KAPITALNI RAČUN	782	0	
2.A	prihodi	825	0	
2.B	rashodi	43	0	
	SALDO TEKUĆEG I KAPITALNOG RAČUNA	-714.172	-799.294	11,9
3	FINANSIJSKI RAČUN, neto	-490.082	-655.211	33,7
3.A	neto povećanje finansijske aktive	-80.985	217.668	
3.B	neto povećanje obaveza	409.097	872.878	113,4
3.1	Direktne investicije, neto (=aktiva-obaveze)	-371.568	-474.292	27,6
3.1.1	neto povećanje finansijske aktive	-167.024	10.115	
3.1.2	neto povećanje obaveza	204.543	484.408	136,8
3.2	Portfolio investicije, neto (=aktiva-obaveze)	19.255	-25.563	
3.2.1	neto povećanje finansijske aktive	54.287	-9.065	
3.2.2	neto povećanje obaveza	35.031	16.498	-52,9
3.3	Finansijski derivati, neto (=aktiva-obaveze)	0	0	
3.3.1	neto povećanje finansijske aktive	0	0	
3.3.2	neto povećanje obaveza	0	0	
3.4	Ostale investicije, neto (=aktiva-obaveze)	-298.348	-253.246	-15,1
3.4.1	neto povećanje finansijske aktive	-128.826	118.727	
3.4.2	neto povećanje obaveza	169.522	371.973	119,4
3.5	Rezerve CBCG	160.578	97.891	-39,0
4	NETO GRESKE I OMAŠKE (3-2-1)	224.090	144.083	-35,7

zvor: CBCG

Faktori koji utiču na bilans plaćanja

- Devizni kurs
- Nivo dohotka
- Kamatne stope
- Nivo cijena
- Očekivanja

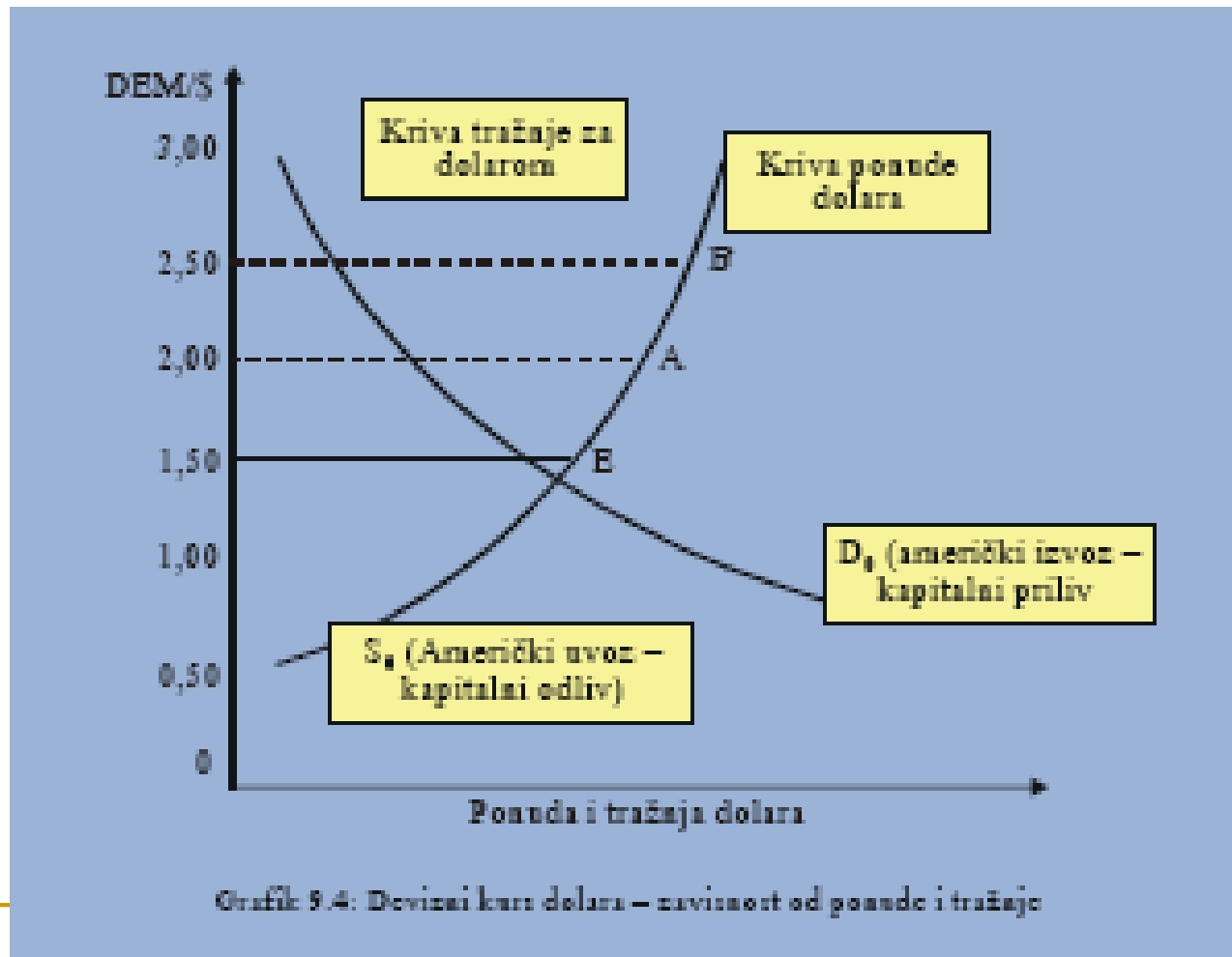
Devizni kurs

- Cijena domaće valute izražena u stranoj, konvertibilnoj valuti
- Cijenu određuje ponuda i tražnja, uslovljena međunarodnom razmjenom

Sistemi deviznih kurseva

- Sistem fiksnih deviznih kurseva
- Sistem fluktuirajućih (plivajućih) deviznih kurseva

Tržišno formiranje deviznog kursa

Nominalni & Realni devizni kurs

- Nominalni devizni kurs

$$e' = \frac{\text{domaca valuta}}{\text{strana valuta}}$$

- Realni devizni kurs

$$e = e' \frac{p}{p^u}$$

Teorija pariteta kupovne snage

- PPP pretpostavlja da je realni devizni kurs konstantan

$$\text{PPP} = \frac{\text{Troskovi potrosacke korpe u inostranstvu}}{\text{Troskovi potrosacke korpe u zemlji}}$$

GDP: PPP i tekuće cijene (2006)

	GDP tekuće cijene (EUR mn)	GDP -PPP (EUR mn)
Crna Gora	1.932	3.864
Hrvatska	34.221	52.082
Češka r.	113.617	190.496
Mađarska	89.881	154.358

Devizni kurs, kamatne stope i međunarodno kretanje kapitala

- Priliv kapitala uslovljen je profitom investitora
- Veća kamatna (realna) stopa, uz stabilan devizni kurs, opredijeliće priliv novca

Devizni kurs, kamatne stope i međunarodno kretanje kapitala

$$D = 1 + r_d$$

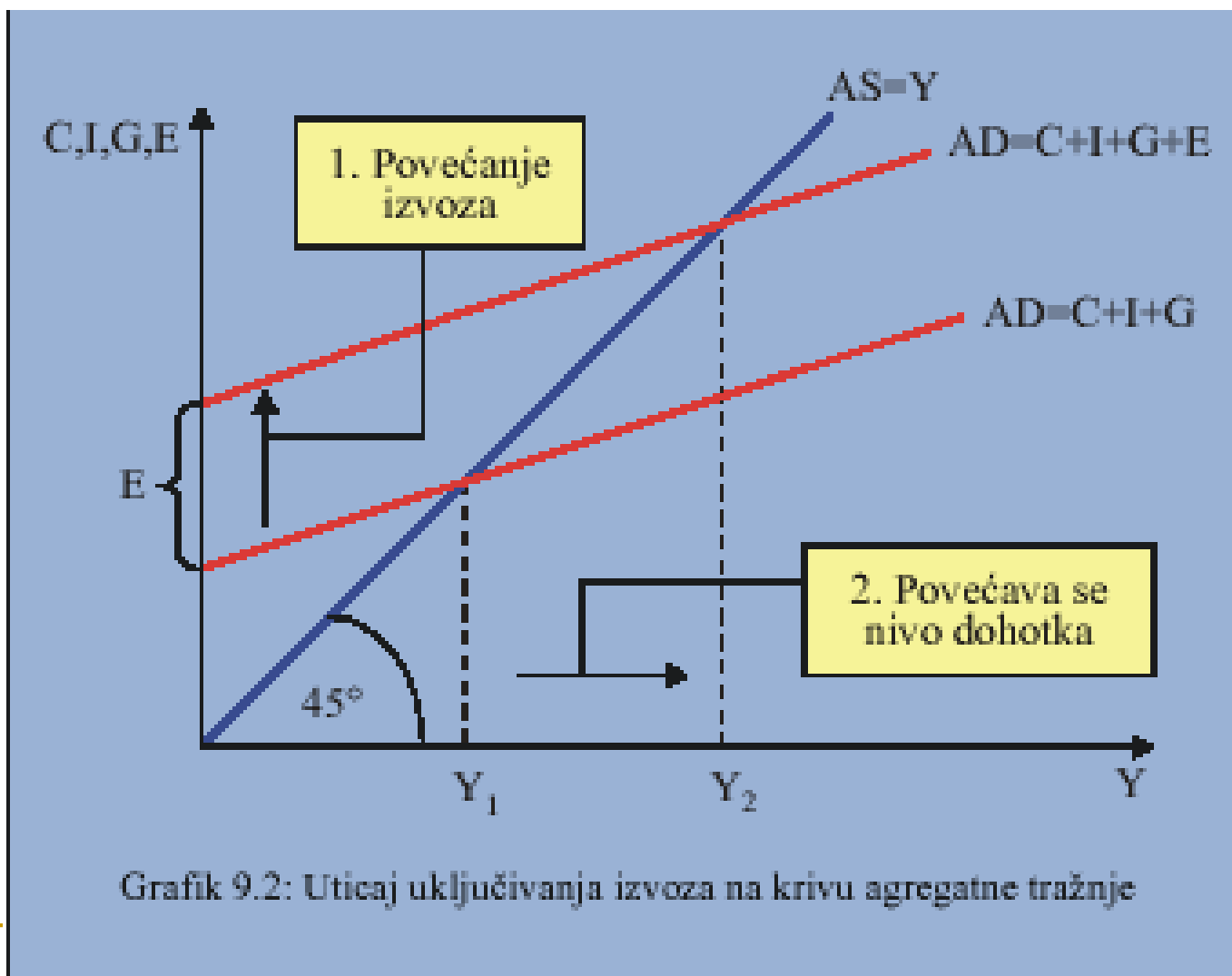
$$F = \frac{1}{R_0} (1 + r_f)$$

$$F = \frac{R_e}{R_0} (1 + r_f)$$

Makroekonomski model otvorene ekonomije

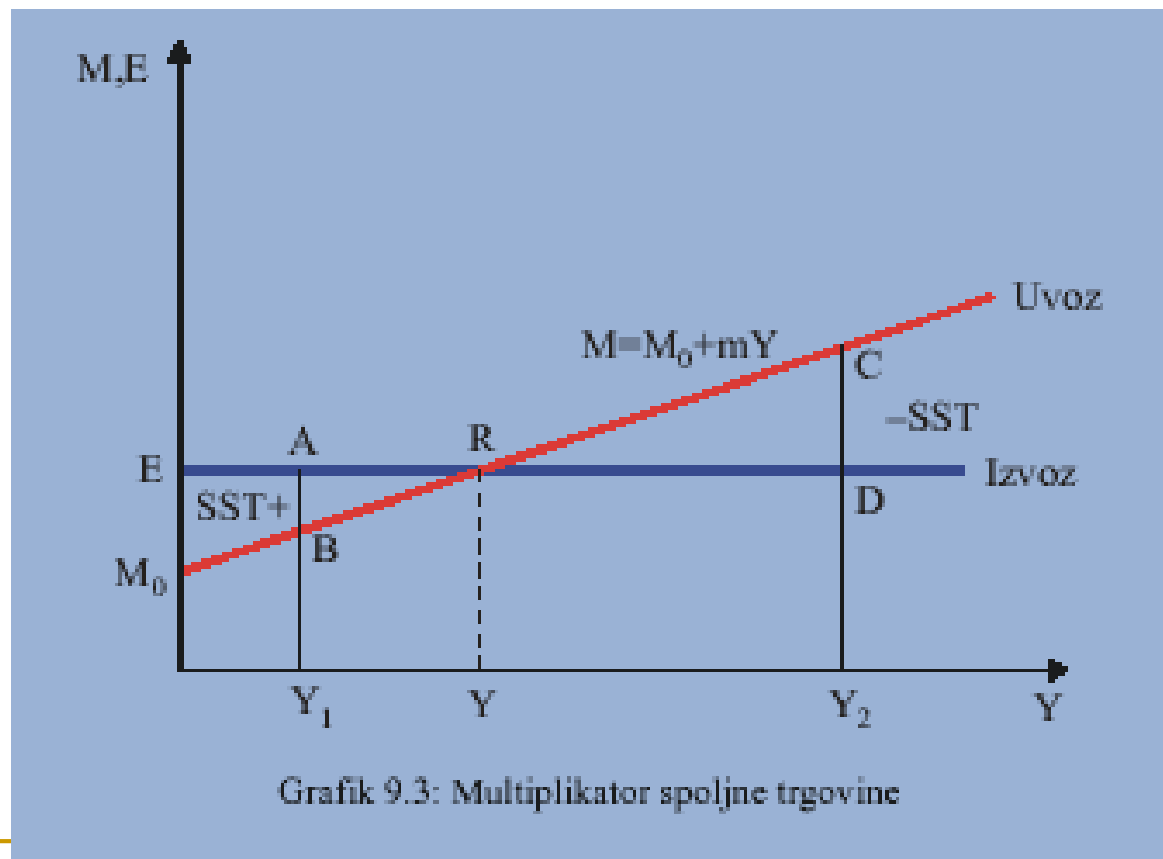
- Domaće komponente agregatne tražnje + međunarodna razmjena
- Egzogene varijable: Investicije, Budžetska potrošnja, Izvoz
- Endogene varijable: dohodak, potrošnja domaćinstava, porezi, uvoz

Agregatna tražnja otvorene ekonomije

Funkcija uvoza

$$M = M_0 + mY$$

Model

$$Y = C + I + G + E - M$$

$I = G = E$ – egzogene varijable

$$C = \alpha + \beta Y^d$$

$$C = \alpha + \beta((1-t)Y - Ta + Tr)$$

$$T = Ta + tY$$

$$Y^d = Y - T + Tr$$

$$M = Ma + mY$$

Model

$$Y = \alpha + \beta((1-t)Y - Ta + Tr) + I + G + E - Ma - mY$$

$$Y(1 - \beta(1-t) + m) = \alpha + \beta(-Ta + Tr) + I + G + E - Ma$$

$$Y = \frac{1}{1 - \beta(1-t) + m} [\alpha + \beta(-Ta + Tr) + I + G + E - Ma]$$

Multiplikator

$$\frac{1}{1 - \beta(1 - t) + m}$$

$$\frac{1}{1 - \beta(1 - t) + m} < \frac{1}{1 - \beta(1 - t)} < \frac{1}{1 - \beta}$$